

ОСКАР УАЙЛД
КАНТЪРВИЛСКИЯТ ПРИЗРАК
МАТЕРИАЛНО-
ИДЕАЛИСТИЧЕН РАЗКАЗ

Превод от английски: Теодора Джебарова, 2003

chitanka.info

1.

Когато мистър Хайрам Б. Отис — американският пълномощен министър — купи ловното имение Кантървил, всички му заразправяха каква глупост е извършил, защото нямало никакво съмнение, че в имението витае призрак. Дори самият лорд Кантървил, човек с изтънчено чувство за чест, сметна за свой дълг да спомене този факт пред мистър Отис, когато уговаряха сделката.

— И ние се отказахме да живеем в имението — заяви лорд Кантървил, — откакто пралеля ми, вдовстващата херцогиня Болтън, припадна от ужас и никога вече не се съвзе напълно, след като две скелетни ръце легнали връз раменете ѝ, докато се преобличала за вечеря. Смятам се задължен да ви кажа, мистър Отис, че призракът е виждан от не един жив човек на моя род, та дори и от енорийския пастор, преподобния Огъстъс Дампийър, възпитаник на колежа „Кингс“ в Кеймбридж. След злощастното премеждие на херцогинята всички по-млади прислужници ни напуснаха, а лейди Кантървил често не мигваше по цели нощи поради загадъчните шумове, които долитаха нощем от коридора и библиотеката.

— Уважаеми лорде — отвърна министърът, — съгласен съм да включим призрака в оценката на мебелите. Произхождам от съвременна страна, където има всичко, каквото се купува с пари; а тъй като нашите пъргави младежи са хукнали да се забавляват из Стария свят и да отмъкват най-добрите ни актриси и примадони, уверен съм, че ако в Европа имаше един-едничък призрак, на бърза ръка би се озовал у нас в някой обществен музей или пътуващ цирк.

— За жалост привидението наистина съществува — възрази лорд Кантървил с усмивка, — но явно е устояло на уловките на нашите предприемчиви импресарии. То е известно вече цели три века, точно от 1584 година, и редовно се появява преди смъртта на някой член от нашия род.

— Същото прави и семейният лекар, лорд Кантървил. Но призраци все пак няма, сър, и смятам, че природните закони не ще

бъдат отменени заради хрумванията на английската аристокрация.

— Вие в Америка очевидно сте запазили природната си първичност — отвърна лорд Кантървил, който не проумя напълно последната забележка на мистър Отис, — а щом нямате нищо против един призрак в дома си, всичко е наред. Но не забравяйте, че съм ви предупредил.

Няколко седмици по-късно сделката беше сключена и в края на сезона министърът и неговото семейство се пренесоха в замъка Кантървил. Мисис Отис — която на младини, под името мис Лукриша Р. Тапан от Западна Петдесет и трета улица, се славела като една от красавиците на Ню Йорк — сега беше много хубава зряла жена с изразителни очи и прекрасен профил. Щом напуснат родната си страна, много американски дами усвояват поведението на хронично болни, като го смятат за един вид европейска изтънченост, ала мисис Отис не се поддаде на тази заблуда. Тя се радваше на великолепно здраве и неизчерпаема първична енергия. Всъщност в много отношения тя приличаше на същинска англичанка и се оказа чудесно потвърждение на факта, че в днешно време ние не се различаваме от американците по нищо, освен, то се знае, по езика. Най-големият ѝ син — кръстен от своите родители в изблик на патриотизъм Уошингтън, за което той дълбоко съжаляваше — беше русокос, хубав младеж, доказал своята годност за американска дипломатическа служба, като три поредни сезона бе начело на котилъона в нюпортското казино и се прослави дори в Лондон като отличен танцьор. Единствените му слабости бяха гардени и петлика и влечение към аристокрацията. Иначе се проявяваше като изключително разумен. Мис Вирджиния Е. Отис бе петнайсетгодишно девойче, кръшно и чаровно като сърничка, а големите ѝ сини очи изразяваха непринудена откровеност. Умееше да язди отлично и веднъж бе надбягала с понито си стария лорд Билтън на две обиколки около парка, като го изпревари с дължина и половина на коня точно пред статуята на Ахил, за огромна радост на младия Чешърски херцог, който мигновено ѝ направи предложение и още същата вечер бе изпратен обратно в Итън от своите настойници, целият облян в горчиви сълзи. След Вирджиния идваха близнаците, наричани обикновено „звезди и черти“, защото постоянно ги пердашеха с пръчка. Бяха чудесни момчета и — като изключим

достопочтения министър — единствените истински републиканци в семейството.

Тъй като имението Кантървил отстои на седем мили от Аскот — най-близката железопътна гара, мистър Отис бе телеграфирал да ги посрещнат с кола и всички те препуснаха към замъка в повишено настроение. Беше хубава юлска вечер и въздухът ухаеше нежно на бор. Сегиз-тогиз дочуваха някой горски гълъб, прехласнат в своето сладко гукане, или пък зърваха сред шумолящата папрат ръждивочервената гръд на фазан. Малки катерички ги гледаха втренчено от буквите клони, докато отминат, а зайците се стрелкаха с вирнати бели опашки през хрусталаци и мъхести бабуни. Но щом навлязоха в алеята към Кантървилския замък, небето изведнъж притъмня от облаци, страшно затишие сякаш скова природата, грамадно ято гарвани прелетя безшумно над главите им и преди да достигнат дома, закапа едър дъжд.

На стъпалата ги очакваше възрастна жена, докарана в черна копринена рокля, с бяло боне и бяла престилка. Представи се като мисис Ъмни, икономката, която — по настояване на лейди Кантървил — мисис Отис реши да задържи на досегашната ѝ служба. Тя правеше дълбок реверанс пред всеки, който слизаше от колата, и по някак старовремски, отживял начин изричаше приветствието:

— Бъдете добре дошли в имението Кантървил.

Те я последваха през красивата зала в стил Тюдор и влязоха в библиотеката — дълго ниско помещение, облицовано с черен дъб, в дъното, на което имаше голям прозорец със стъклопис. Там ги очакваше маса, сложена за следобедния чай, и след като свалиха връхните си дрехи, те насядаха и взеха да оглеждат обстановката, докато мисис Ъмни ги обслужваше.

Внезапно мисис Отис забеляза на пода пред камината тъмночервено петно и, без да се замисли какво би могло да представлява, каза на мисис Ъмни:

— Изглежда, тук нещо се е разляло.

— Да, госпожо — отвърна тихо старата икономка, — на това място се е проляла кръв.

— Ужасно! — извика мисис Отис. — Не мога да понасям кървави петна из салоните. Трябва незабавно да се изчисти.

Старата жена се усмихна и отговори със същия тих, тайнствен глас:

— Това е кръвта на лейди Елианор Кантървил, убита точно тук от собствения си съпруг, сър Саймън Кантървил, през 1575 година. Сър Саймън я надживял с девет години и починал внезапно, при много загадъчни обстоятелства. Трупът му изобщо не бил намерен, но грешният му дух витае из замъка до ден-днешен. Кървавото петно буди възхищение у туристи и други посетители и не може да се изчисти.

— Празни приказки! — възкликна Уошингтън Отис. — Първокласният препарат против петна и ненадминат чистител „Пинкъртън“ ще го премахне начаса!

И преди ужасената икономка да го възпре, той коленичи и бързо затърка пода с някаква черна пръчица, която приличаше на козметично мазило. След миг от кървавото петно не остана и помен.

— Знаех си, че „Пинкъртън“ ще го оправи! — извика той доволно и изгледа възторгнатите си близки, но едва изрекъл тези думи, и страховита мълния освети мрачната стая, оглушителна гръмотевица ги накара да скочат на крака, а мисис Ъмни припадна.

— Какъв отвратителен климат! — отбеляза спокойно американският министър, като палеше дългата си пура. — Очевидно старата родина е тъй пренаселена, че хубавото време не стига за всички. Винаги съм бил на мнение, че емиграцията е единственото спасение за Англия.

— Скъпи ми Хайрам — обади се мисис Отис, — какво ще правим с жена, която припада?

— Ще ѝ налагаме удръжки като за счупени вещи — отвърна министърът — и ще престане да припада.

Действително подир малко мисис Ъмни се свести. Но тя без съмнение изглеждаше дълбоко разстроена и строго предупреди мистър Отис да се пази, защото някакво нещастие щяло да сполети дома.

— Очите ми са виждали такива страхотии, сър — каза тя, — от които биха настръхнали косите на всеки християнин, и безброй ноци не съм могла да мигна от ужасите, дето стават тук.

Ала мистър Отис и съпругата му настойчиво увериха почтената душица, че не се боят от призраци, а след като призова благословията на провидението върху новите си господари и си направи устата за

повишение на заплатата, старата икономка потътри нозе към своята стая.

2.

Бурята вилня страшно през цялата нощ, но нищо особено не се случи. На следващата сутрин обаче, като слязоха за закуска, отново откриха на пода ужасното кърваво петно.

— Не вярвам вината да е в ненадминатия чистител „Пинкъртън“ — каза Уошингтън, — защото съм го изпробвал на какви ли не петна. Сигурно е привидението.

Той повторно изтърка петното, ала на другата заран то пак се появи. На третата също беше там, въпреки че вечерта мистър Отис лично заключи библиотеката и взе ключа със себе си, на горния етаж. Сега вече цялото семейство бе силно заинтригувано; мистър Отис взе да подозира, че се е отнесъл твърде догматично, отричайки съществуването на привидения, мисис Отис изяви намерение да стане член на Окултното дружество, а Уошингтън съчини дълго писмо до господата Майърс и Подмор^[1] по въпроса за „неизличимостта на кървавите петна от престъпен произход“. Тази нощ всички съмнения относно конкретното съществуване на призраци бяха разсеяни завинаги.

Денят премина, топъл и слънчев, а с настъпването на вечерната прохлада цялото семейство излезе на разходка. Върнаха се чак към девет и хапнаха леко. Изобщо не се отвори въпрос за привидения, тъй че дори не съществуваха онези основни предпоставки, които предразполагат към очакване и често предшестват възникването на окултни явления. Както по-късно научих от мистър Отис, засегнати били само въпроси, насъщни за обикновения разговор между културни американци от по-горните класи, като например несравнимото превъзходство на мис Фани Давънпорт над Сара Бернар като актриса; трудността да се намерят млада царица, питки от елда и царевично брашно дори и в най-изисканите английски магазини; значението на Бостън за развитието на световната духовност; предимствата на фургонната багажна система при пътешествия с влак; и благозвучието на нийоркския акцент в сравнение с провлачения лондонски говор. За

свръхестественото изобщо не станало дума, а за сър Саймън Кантървил дори и не намекнали.

В единайсет часа цялото семейство се оттегли по стаите си, а в единайсет и половина всички лампи угаснаха. Малко по-късно мистър Отис се събуди от странен шум пред спалнята си, в коридора. Звучеше като дрънчене на метал и приближаваше с всеки изминал миг. Мистър Отис веднага се надигна, драсна клечка кибрит и погледна часовника. Той сочеше точно един часа. Мистър Отис остана напълно спокоен и опипа пулса си, който никак не биеше трескаво. Особеният шум продължаваше, а освен него ясно се дочуха и стъпки. Той нахлузи чехлите си, извади от тоалетния несесер висок тесен флакон и отвори вратата. Точно срещу себе си видя под бледия светлик на луната старец с ужасяващ вид. Очите му се червенееха като разжарени въглени; дълга сива коса се спускаше до плещите на сплъстени кичури; одеждите му със старинна кройка бяха мръсни и дрипави, а на китките и глезените му висяха тежки вериги и ръждиви окови.

— Драги ми сър — рече мистър Отис, — настоятелно ви моля да смажете тези вериги и за целта ви препоръчвам смазочното масло „Изгряващо слънце“, производство на „Тамани“. Казват, че било напълно ефикасно още при еднократна употреба, а на етикета има изявления на някои наши много видни богослови, които удостоверяват същото. Оставям ви го тук, до свещниците, и при нужда с удоволствие ще ви доставя още.

След тези думи министърът на Съединените американски щати положи шишето върху една мраморна масичка, затвори вратата и си легна да спи.

За миг Кантървилският призрак замръзна на мястото си от разбираемо възмущение; сетне яростно запрати стъкленницата върху лъснатия под и хукна по коридора, като надаваше глухи стонове и излъчваше злоеща зелена светлина. Но тъкмо достигна най-горното стъпало на голямата дъбова стълба, когато внезапно се отвори една врата, изскочиха две дребни фигурки, облечени в бяло, и покрай главата му профуча голяма възглавница. Очевидно време за губене нямаше, та прибъгвайки до четвъртото измерение на пространството като към спасително средство, той се шмугна през ламперията и къщата притихна.

Когато се добра до малката тайна стаичка в лявото крило, призракът се облегна на един лунен лъч, за да си поеме дъх, и взе да обмисля своето положение. През цялата му блестяща и несмущавана кариера, продължила цели триста години, той ни веднъж не бе подлаган на толкова тежко оскърбление. Спомни си за вдовстващата херцогиня, която бе накарал да припадне от страх, както бе застанала пред огледалото, цялата в дантели и диаманти; за четирите прислужнички, получили пристъп на истерия само защото им се усмихна иззад завесите в една от спалните за гости; за енорийския свещеник, чиято свещ бе духнал, когато онзи излизаше в късна вечер от библиотеката, та оттогава стана постоянен пациент на сър Уилям Гъл^[2] заради тежкото си нервно разстройство; и за старата мадам дьо Тремуяк, която веднъж се събуди призори и видя как в креслото до камината седи скелет и чете, дневника ѝ, та цели шест седмици след това бе прикована на легло с мозъчно възпаление, а щом оздравя, се върна в лоното на църквата и сложи край на връзката си с прословутия безбожник мосю дьо Волтер. Припомни си оная страшна нощ, когато намериха коварния лорд Кантървил полузадушен в тоалетната му стая, с карта вале каро, заседнала дълбоко в гърлото, а преди да умре, той призна, че именно с тази карта е оскубал Чарлс Джеймс Фокс с петдесет хиляди лири в игралния дом Крокфърд, и се закле, че призракът го накарал да я глътне. Всичките му знаменити постижения възкръснаха в паметта му, като се почне от камериера, който се застреля в килера, защото съгледа как една зелена ръка чука на прозореца, и се стигне до красивата лейди Стътфийлд, принудена вечно да носи черна кадифена панделка около шията си, за да прикрива следата от пет пръста, дамгосана върху бялата ѝ кожа, докато най-сетне се удави в шарановото езеро в края на Кралската алея. С пламенното себелюбие на даровит артист той направи разбор на всички свои славни превъплъщения и горчиво се усмихна сам на себе си, когато се сети за последната си поява в ролята на „Рубен Рижия или удушението дете“, за дебюта си като „Гибийн Грозника — кръвопиецът от Бекслийското блато“, и за фурора, който произведе в една омайна юнска вечер, когато само си поигра на кегли със собствените си кости по затревения тенис корт. А след всичко това да дойдат някакви си жалки модерни американци, да му предлагат смазочно масло „Изгряващо слънце“ и да го замерят по главата с възглавници! Просто

непоносимо. Освен това, откакто свят светува, нито един призрак не е бил подлаган на подобно отношение. Ето защо той реши да си отмъсти и осъмна в поза на дълбок размисъл.

[1] Ф. Майърс (1843–1901) и Е. Подмор (1856–1910) — създатели на Дружество за психологически изследвания и автори на двутомния труд „Видения на живите“. — Б.пр. ↑

[2] Английски невропатолог и психиатър (1816–1890). — Б.пр. ↑

3.

На другата сутрин, когато семейство Отис се събра на закуска, надълго и нашироко бе обсъден въпросът за призрака. Министърът на Съединените щати естествено се почувства леко оскърбен, като разбра, че подаръкът му не е бил приет.

— Нямам никакво желание — каза той — да нанасям лични обиди на призрака, а като се има предвид колко дълго е живял тук, трябва да отбележа, че не е учтиво да бъде замерян по главата с възглавници. — (Напълно справедлива забележка, при която за жалост близнаците се заляха от смях.) — От друга страна — продължи министърът, — ако той наистина откаже да употребява смазочното масло „Изгряващо слънце“, ще трябва да му отнемем веригите. Иначе, при такъв шум пред спалните, не би било възможно да се спи.

До края на седмицата обаче нищо не смути спокойствието им и само постоянно подновяващото се кърваво петно на пода привличаше вниманието. Тази работа наистина изглеждаше странна, защото мистър Отис всяка вечер залостваше вратата, а прозорците се държаха плътно затворени. Хамелеоновият цвят на петното също даваше повод за разисквания. Някои сутрини то беше тъмnochервено, после пък ставаше алено, сетне наситено пурпурно, а веднъж, като слязоха за семейната молитва съгласно скромния обред на Свободната американска реформирана епископална църква, то се оказа яркоизумрудено. Тези калейдоскопични промени, разбира се, много забавляваха компанията и по този въпрос всяка вечер се сключваха неограничени облози. Единствено малката Вирджиния не се присъединяваше към шегите; по някакви необясними причини тя всеки път изпадаше в дълбоко опечаление при вида на петното и едва не се разплака онази сутрин, когато го видя изумруденозелено.

За втори път призрака се появи през нощта в неделя. Малко след като си легнаха, внезапно ги стресна ужасен трясък в залата. Втурнаха се към долния етаж и видяха, че едни огромни рицарски доспехи са се откачили от стойката си и са паднали на плочника; в

креслото с високо облегалo седеше Кантървилският призрак и разтриваше коленете си, а лицето му изразяваше силно страдание. Близнаците носеха прашките си и веднага изстреляха две камъчета с онази точност на мерника, която се постига само след продължителни и прилежни упражнения върху учителя по писане, а министърът на Съединените щати насочи към него револвера си и го призова, съгласно калифорнийската етикеция, да вдигне ръце! Призракът скочи с див, яростен крясък, плъзна се между тях като мъгла и на минаване угаси свещта на Уошингтън Отис, та останаха в пълен мрак. Щом достигна най-горното стъпало на стълбата, той дойде на себе си и реши да избухне в своя знаменит демоничен смях. В немалко случаи този смях му беше вършил добра работа. Говореше се, че от него перуката на лорд Рейкър побеляла за една нощ и без съмнение по същата причина три от френските гувернантки на лейди Кантървил си подадоха оставката още преди да изтече пробният им месец. Затова той избухна в най-ужасяващия си смях, та сводестият таван отекна с многогласен тътен; но страшният екот едва отзвуча, и една врата се отвори, а от нея излезе мисис Отис, загърната в светлосин пенъоар.

— Боя се, че не сте добре — каза тя — и ви нося шишенце „Доктор Добелова тинктура“. Ако страдате от стомашно разстройство, ще се убедите какво чудесно лекарство е тя.

Призракът я изгледа свирепо и начаса започна своите приготовления, за да се превърне в голямо черно куче — постижение, което с право му бе донесло слава и на което семейният лекар открай време приписваше неизлечимото видиотвяване на почитаемия Томас Хортън, вуйчо на лорд Кантървил. Но звукът от приближаващи стъпки го накара да се разколебае в злоещото си намерение и той се задоволи само да излъчи бледо фосфорно сияние и се изпари с дълбок гробовен стон тъкмо когато близнаците застанаха до него.

Добрал се до своята стая, той просто рухна и се отдаде на необуздано раздражение. Простащината на близнаците и недодяланият материализъм на мисис Отис му се струаха крайно досадни, разбира се, но всъщност най-много го разстрои това, че се оказа безсилен да надене доспехите. До този миг се надяваше, че дори съвременни американци биха трепнали при вида на един призрак в доспехи — ако не заради друга, по-смислена причина, то поне от уважение към своя национален поет Лонгфелоу, с чиито изящни и

запленяващи стихове самият той някога убиваше дългите скучни часове, когато Кантървилови ходеха в Лондон. На всичкото отгоре те бяха неговите собствени доспехи. С тях бе пожънал голям успех на бойния турнир в Кенилуърт и не кой да е, а самата Кралица дева^[1] ги похвали с най-ласкави слова. А въпреки това, когато нахлузи огромната броня и стоманения шлем, тежестта им просто го повали и той се строполи на плочника, като натърти силно двете си колена и ожули кокалчетата на дясната си ръка.

След тази случка той няколко дни се чувстваше извънредно зле и почти не напускаше стаята си, освен за да поддържа в изправност кървавото петно. Но вследствие на добрите грижи, които положи за себе си, се съвзе и реши да направи трети опит да сплаши министъра и неговото семейство. Насрочи появата си за петък, 17 август, и прекара голяма част от деня да рови из гардероба си, като в края на краищата се спря на шапка с широка периферия и червено перо, погребална риза с волани на китките и врата и ръждясал кинжал. Привечер се надигна страшна дъждовна буря, а вятърът духаше толкова силно, че всички прозорци и врати в старата сграда хлопаха и тракаха. С една дума, времето беше точно по неговия вкус.

Възнамеряваше да действа по следния начин: ще се прокрадне до стаята на Уошингтън Отис, ще заломоти страшно, застанал до долния край на леглото му, а после ще се пониже три пъти през гръкляна под звуците на бавна музика. Имаше зъб на Уошингтън, защото много добре знаеше, че именно той има навика да премахва прословутото кантървилско кърваво петно с помощта на „ненадминатия“ чистител „Пинкъртън“. След като докара безразсъдния и дързък младеж до състояние на безумен ужас, призракът щеше да продължи към стаята, където спяха министърът на Съединените щати и неговата съпруга, да положи ледена, влажна ръка върху челото на мисис Отис, а в това време да нашепва в ухото на разтреперания ѝ съпруг зловещите тайни на гроба. Колкото до малката Вирджиния, той още не беше наясно със себе си. Тя нито веднъж не го бе обидила по какъвто и да било начин, а радваше душата с хубостта и добрината си. Няколко глухи стенания откъм дрешника, мислеше си той, ще са напълно достатъчни, или пък — ако не успееше да я събуди с тях — би могъл да задърпа юргана ѝ с трескаво сгърчени длани. Що се отнася до близнаците обаче, той имаше твърдото намерение да им даде добър урок. На първо място, то

се знае, трябваше да седне върху гърдите им, за да изпитат чувство на задух като в кошмарен сън. След това — понеже леглата им стояха доста близко едно до друго — той ще застане между тях във вид на зелен, леденостуден труп, докато двамата се вдървят от ужас, а най-сетне ще хвърли погребалната риза и ще запълзи из стаята с оголени бели кости и една-единствена въртяща се очна ябълка, в образа на „Даниел Дивака или скелетът на самоубиеца“ — роля, в която неведнъж бе произвеждал силно впечатление и която той поставяше наравно със знаменитото си превъплъщение в „Мартин Маниака или непроницаемата загадка“.

В десет и половина чу, че семейството отива да спи. Още известно време го смущаваха лудешките смехове на близнаците, които очевидно — с лекомисленото безгрижие на всички ученици — се забавляваха, преди да си легнат, но в единайсет и четвърт всичко утихна и щом удари полунощ, той се понесе. Бухали връхлитаха върху прозорците, гарвани грачеха от старото тисово дърво и вятърът бродеше около къщата с жаловити вопли, подобно на залутана душа; но Отисови спяха, без да подозират на какво са обречени, и над шума от дъжда и бурята призракът чуваше равномерното хъркане на министъра на Съединените щати. Той се измъкна из ламперията тихомълком, със зловеща усмивка на жестоките си сбръчкани устни, а луната скри лице в един облак, когато призракът се прокрадна край прозореца на еркера, където неговият личен герб и този на убитата му съпруга бяха изписани с небесносини и златисти багри. Плъзгаше се към целта си като злокобна сянка и самата тъмнина сякаш го обгръщаше в ненавист, докато я пресичаше. По едно време му се стори, че чува вик, и замря на място; но се оказа само кучешки лай откъм Червения чифлик и той продължи нататък, като брътвеше странни проклетия от шестнайсети век и току размахваше ръждивия кинжал в среднощния мрак. Най-сетне достигна ъгъла на коридора, който водеше към стаята на злощастния Уошингтън. Там се спря за миг, а вятърът развя дългите му сиви кичури и усука в нелепи и фантастични дипли неописуемо страшния му мъртвешки покров. После часовникът удари дванайсет и той реши, че времето му е настъпило. Изкиска се наум и зави зад ъгъла; но едва пристъпил, се отдръпна със сърцераздирателен вопъл на ужас и закри пребелялото си лице с дългите костеливи длани. Точно пред него стоеше страховито

привидение, неподвижно като истукан и чудовищно като присъница на умопобъркан — с плешива и лъскава глава; с кръгло, тлъсто и бяло лице; а чертите му изглеждаха сгърчени от зловец смях във вечна грозна усмивка. От очите му струяха два лъча алена светлина, устата представляваше огнена паст, а някакъв гнусен плащ, подобен на неговия собствен, обгръщаше исполинското чудовище с безмълвни белоснежни преспи. На гърдите му висеше табела и на нея се открояваше чудновато писание със старинни букви, навярно някакво свидетелство на позора, грамота за пагубни грехове или страшна летопис на престъпления, а в дясната си ръка то държеше вдигната нависоко къса извита сабя от блестяща стомана.

Тъй като никога дотогава не бе виждал привидение, призракът естествено се уплаши страшно и — след още един бегъл поглед към кошмарния фантом — побягна обратно към стаята си, препъвайки се в дългата погребална риза, докато летеше по коридора, а накрая изтърва ръждясалия кинжал в ботушите на министъра, където на сутринта го намери камериерът.

Добрал се до уединението на своите покои, той се тръшна върху тясното сламено ложе и скри глава под завивките. Ала подир известно време отколешният храбър кантървилски дух се надигна в него и той реши, щом се съмне, да отиде и поговори с другия призрак. Ето защо точно когато зората посребряваше хълмовете, той се запъти обратно към мястото, където очите му по-рано бяха съгледали зловеция фантом, мислейки си, че в края на краищата два призрака са по-силни от един и че с помощта на своя нов събрат би могъл да излезе наглава с близнаците, без да се излага на опасност.

Ала когато се озова там, пред зора му се разкри страшна гледка. Явно нещо бе сполетяло привидението, защото светлината в хлътналите очи бе съвсем угаснала, блестящата сабя бе паднала от ръцете му и то се подпираше на стената в немоцна, страдалческа стойка. Призракът се втурна напред и го обгърна с ръце, но за негов ужас в същия миг главата на провидението падна и се търкулна на пода, тялото съвсем се отпусна и той забеляза, че притиска в обятията си бяла бархетна завеса за легло, а в краката му лежаха метла с дълга дръжка, кухненски нож и голяма издълбана ряпа! Без да проумява това чудновато превъплъщение, той трескаво грабна табелката и в дрезгавата светлина на утрото прочете следните страховити слова:

Това е призрак отисов, единственият оригиналният таласъм.

Пазете се от имитации, всички останали са фалшификации.

Изведнъж истината проблесна в съзнанието му. Бяха го измамили, подвели и надхитрили! Старият кантървилски поглед заискри в очите му; той скръцна с беззъби челюсти и — като вдигна високо над главата си съсухрените си ръце — се закле с образния език на едновременната школа, че щом повторно прозвучи веселата тръба на Шантклер^[2], кърваво ще почне дело и Убийството ще да е вредом.

Едва изрекъл тази страшна клетва, и от керемидения покрив на далечна къща изкукурига петел. Призракът избухна в продължителен, глух, горчив смях и зачака. Чака час... два... три — но по някаква необяснима причина петелът не пропя втори път. Към седем и половина приближаването на слугините най-сетне го застави да се откаже от злокобното бдение и той закрачи към стаята си, потънал в размисъл за своите напразни надежди и осуетени намерения. Там почерпи справки от няколко старинни рицарски книги, на които извънредно много държеше, и установи, че във всички случаи, когато е била прилагана тази клетва, Шантклер неизменно е кукуригал повторно.

— Дано жестока гибел постигне тая коварна птица — процеди той. — Помня времето, когато пронизал бих гръкляна ѝ с якото си копие, за да я накарам да ми кукурига, пък ако ще да е в предсмъртния ѝ час!

После се излегна в един удобен оловен ковчег и остана там до вечерта.

[1] Прозвище на английската кралица Елизабет I (1533–1603). — Б.пр. ↑

[2] Наименование на петела в средновековния френски алегоричен епос „Роман за Рьонар“, където героите са животни. — Б.пр. ↑

4.

На следващия ден призракът се чувстваше много отпаднал и изтощен. Страшните вълнения през последните четири седмици започваха да му се отразяват. Нервите му бяха напълно разстроени и той се стряскаше при най-малкия шум. Пет дни остана да пази стаята и накрая реши да се откаже от оная игра с кървавото петно на пода в библиотеката. Щом като Отисови не го искаха, те очевидно не го и заслужаваха. Явно бяха хора на ниско, материалистическо равнище на битието, неспособни да оценят символичната стойност на някои сетивни феномени. Разбира се, въпросът със свръхестествените видения и образуването на астрални тела бе съвсем отделна работа и изобщо не зависеше от него. Тържествено му беше вменено в дълг да се появява в коридора веднъж седмично, а всяка първа и трета сряда от месеца да изломотва нещо през големия прозорец на еркера и той не виждаше как би могъл да се измъкне от тези си обязанности, без да се опозори. Не можеше да отрече, че животът му е бил изпълнен със злини, но затова пък се отнасяше извънредно съвестно към всичко свръхестествено. И така, през следващите три съботни нощи той бродеше из коридора както обикновено, между полунощ и три часа, вземайки всички възможни предпазни мерки, за да не бъде ни чул, ни видян. Сваляше ботушите си, стъпваше колкото се може по-леко върху старите, проядени от червеи дъски, загръщаше се в широк плащ от черно кадифе и не пропускаше да смаже веригите си с маслото „Изгряващо слънце“. Длъжен съм да отбележа, че му струва доста усилия, докато си наложи да се примири с последния защитен способ. Ала една вечер, докато семейството вечеряше, той се вмъкна в спалнята на мистър Отис и задигна шишето. Отпърво се чувстваше малко унижен, но по-късно благоразумието надделя и той прие, че изобретението има добри страни и до известна степен облекчава задачата му.

Ала въпреки всичко не го оставяха на мира. Постоянно опъваха през коридора въжета, които го спъваха в мрака; а веднъж, издокаран

за ролята на „Черният Айзък или ловецът от Хоглийския лес“, той падна твърде злополучно, понеже стъпи върху мазната пързалка, която близнаците си бяха направили от вратата на салона с гоблените до горния край на дъбовата стълба. Това оскърбление така го вбеси, че той реши да предприеме последен опит да опази достойнството си и се врече още през следващата нощ да посети нахалните млади възпитаници на Итън в своя знаменит образ „Дръзкият Рупърт или безглавият граф“.

Не беше се появявал в тази премяна повече от седемдесет години — по-точно, откакто така изплаши с нея хубавата лейди Барбара Модис, щото тя ненадейно развали годежа си с дядото на настоящия лорд Кантървил и забягна в Гретна Грийн с красавеца Джек Касълтън, заявявайки, че за нищо на света не би склонила да се омъжи за член на семейство, което търпи такъв отвратителен призрак да се разхожда напред-назад по терасата във вечерния здрач. По-късно клетият Джек бе застрелян при дуел от лорд Кантървил, на Уондзуъртските ливади, а лейди Барбара умря от мъка в Тънбридж Уелс още преди да е изтекла годината; та във всяко отношение работата излезе много успешна. Но този „костюм“, ако може да се употреби такъв театрален израз във връзка с едно от най-великите тайнства на свръхестественния или — нека използвам по-научен термин — на извънестественния свят, се натъкмяваше много трудно и затова той загуби цели три часа за своите приготовления.

Най-сетне всичко бе готово и призракът огледа външността си с радостно удивление. Високите кожени ботуши за езда, които бяха част от облеклото, се оказаха големички и той успя да намери само единия от двата дълги пищова, но, общо взето, остана доволен и в един и четвърт се измъкна през ламперията и тръгна на пръсти по коридора.

Когато стигна до стаята на близнаците, която — би трябвало да спомена — наричаха Синята спалня заради цвета на завесите, завари вратата леко открената. Тъй като искаше появата му да направи впечатление, той я отвори със замах и в същия миг някакъв тежък съд, пълен с вода, се изля отгоре му, измокри го до кости и мина само на два инча от лявото му рамо. Същевременно откъм голямото балдахинено легло долетяха сподавени смехове. Всичко това нанесе такъв шок на нервната му система, че призракът хукна обратно към стаята си колкото му държаха краката, а на другия ден остана на легло

със силна простуда. Единственото, което донейде го утешаваше в цялата тази история, бе фактът, че не бе взел и главата си, защото ако я носеше, последиците можеха да се окажат много тежки.

Той вече изостави всяка надежда да уплаши някога недодяланото американско семейство и обикновено се задоволяваше да броди из коридорите по плъстени чехли, с дебел червен шал около врата, защото се боеше от течения, и с малък арбалет — в случай, че го нападнат близнаците.

Съкрушителният удар, който му бе нанесен, дойде на 19-и септември. В тази нощ той реши да слезе в обширното преддверие, убеден, че там поне ще остане необезпокоен, и се забавляваше с язвителни забележки по адрес на големите фотографии, дело на ателие „Сарони“, с образите на министъра на Съединените щати и неговата съпруга, които сега заемаха местата на кантървилските семейни портрети. Облеклото му — скромно, но спретнато — се състоеше от дълга погребална риза, нашарена с гробищна пръст, жълта ленена ивица пристягаше челюстта му, а освен това носеше малък фенер и гробарска лопата. Това означаваше, че се е натъкмил за образа на „Джонас Безгробни или крадецът на трупове от Чъртси Бари“, едно от най-забележителните му изпълнения, което семейство Кантървил имаше причина да помни, защото именно то бе станало повод за свадата със съседа им, лорд Ръфърд.

Часът приближаваше два и четвърт след полунощ и — доколкото той можа да установи — никой не помръдваше. Ала когато се запъти бавно към библиотеката, за да провери дали са останали някакви следи от кървавото петно, внезапно от един тъмен ъгъл към него се втурнаха две фигури, дивашки размахаха ръце над главите си и изкрещяха в ухото му:

— БАУ!

Обзет от паника, която при тези обстоятелства беше напълно естествена, той побягна към стълбището, но видя, че там го чака Уошингтън Отис с големия градински маркуч; обкръжен от своите врагове и едва ли не притиснат до стената, призрактът изчезна в голямата желязна печка — за негово щастие незапалена — и трябваше да се прибере през кюнците и комините, та пристигна в стаята си в ужасно състояние: мръсен, раздърпан и отчаян.

След тази случка повече не го видяха в нощен поход. Близнаците няколкократно залягаха да го издебнат и всяка вечер посипваха коридорите с орехови черупки, за голямо възмущение на своите родители и на прислугата, но без да постигнат успех. Призракът очевидно бе тъй дълбоко оскърбен, че не желаше да се появи. Ето защо мистър Отис отново се залови със своя велик труд върху историята на Демократическата партия, с който се занимаваше вече няколко години; мисис Отис уреди чудесна градинска вечеря с миди, за чудо и приказ на цялото графство; момчетата се отдадоха на лакрос, юкър, покер и други американски народни игри; а Вирджиния яздеше своето пони по алеите, придружавана от младия Чешърски херцог, който дойде да прекара последната седмица от ваканцията в имението Кантървил. Всички единодушно смятаха, че призракът си е отишъл, и мистър Отис дори изрази това в писмо до лорд Кантървил, а той в отговор сподели голямото си задоволство от новината и изпрати искрени поздравления по този случай на достопочтената съпруга на министъра.

Ала Отисови се мамеха, защото призракът все още витаеше в замъка и — макар че сега беше почти недъгав — нямаше никакво намерение да сложи край на цялата работа, особено след като узна, че между гостите е и младият Чешърски херцог, чийто праичичо, лорд Франсис Стилтън, веднъж се обзаложи на сто гвинеи с полковник Карбъри, че ще играе барбут с Кантървилския призрак, а на другата сутрин го намериха проснат на пода в игралния салон в безнадеждно парализично състояние и макар да доживя до дълбока старост, никога вече не можа да каже друго освен „дюшеш“. Историята се разчу навремето, въпреки че от уважение към достойнството на двете семейства естествено се положиха големи старания да бъде потулена; а пълно описание на всички обстоятелства, свързани с нея, може да се намери в третия том от „Спомените на принц-регента и неговите приятели“ с автор лорд Татъл. Затова призракът много държеше да покаже, че не е загубил влияние над семейство Стилтън, с които освен това го свързваше далечно родство, тъй като негова първа братовчедка бе омъжена en secondes nocces^[1] за благородния рицар Бълкли, от когото — както всеки знае — произхождат по права линия Чешърските херцози. И така, той взе необходимите мерки, за да се яви пред малкия обожател на Вирджиния в своето прославно възплъщение „Монахът-

вамфир или безкръвният бенедиктинец“ — тъй страхотно постижение, че когато старата лейди Стартъп го видя в злокобната нощ срещу новата 1764 година, тя взе да надава пронизителни писъци, завършили с остра апоплексия, и почина подир три дни, след като обезнаследи Кантървилони, най-близките си роднини, и остави всичките си пари на своя аптекар в Лондон. Но в последния миг ужасът от близнаците го възпря да напусне стаята си и малкият херцог спа спокойно под големия, великолепно украсен балдахин в кралската спалня и сънува Вирджиния.

[1] За брак: повторно (фр.). — Б.пр. ↑

5.

Няколко дни по-късно Вирджиния и нейният къдрокос кавалер отидоха да яздят из Броклийските ливади, където — провирайки се през един жив плет — тя така лошо скъса костюма си, че щом се завърнаха вкъщи, реши да се качи по задната стълба, за да не я видят. Като минаваше тичешком покрай салона с гоблените, стори ѝ се, че съзира някого през откренатата врата и — припознала се в камериерката на майка си, която понякога сядаше там със своята работа, — надникна вътре, за да я помоли да закърпи костюма ѝ. Но за нейна изненада там се намираше самият Кантървилски призрак! Той беше до прозореца и наблюдаваше как отроненото злато на пожълтелите дървета лети из въздуха и как червените листа се носят в лудешки танц по дългата главна алея. Подпираше глава на ръката си и цялата му стойка издаваше крайно униние. Изглеждаше толкова сломен и съсипан, че малката Вирджиния, която в първия миг помисли да побегне и да се заключи в стаята си, бе обзета от състрадание и реши да се опита да го утеши. Стъпките ѝ бяха тъй леки, а неговата печал — тъй дълбока, че той не усети присъствието ѝ, докато тя не проговори.

— Много ми е мъчно са вас — рече тя, — но утре братята ми ще се върнат в Итън и сетне, ако се държите прилично, никой няма да ви огорчава.

— Що за нелепост да очаквате от мен прилично държане — възрази той, като се обърна изненадан и загледа хубавото девойче, осмелило се да го заприказва. — Що за нелепост! Аз трябва да дрънча с веригите си, да стена през ключалките и да бродя нощем из къщата, ако за това намекувате. То е единственото ми основание да съществувам.

— Това не е никакво основание да съществувате, а знаете добре, че сте били много лош. Мисис Ъмни ни разказа още първия ден, когато пристигнахме, че сте убили жена си.

— Е, да, признавам — отвърна призракът заядливо, — но това си беше чисто семеен въпрос и не засяга никого, освен мен.

— Лошо нещо е да убиеш някого — пророни Вирджиния, която понякога възприемаше благовидната пуританска тържественост, наследена от някой працядо от Нова Англия.

— Ах, как мразя евтината строгост на отвлечени нравоучения! Жена ми беше много грозна, никога не колосваше както трябва воланите на ризите ми и изобщо не умееше да готви. Ето, веднъж ударих един сръндак в Хоглийския лес — превъзходно младо животно, — а знаете ли как го поднесе тя на трапезата? Но това сега няма значение, защото отдавна е минало, а според мен не беше особено хубаво от страна на братята й да ме уморят от глад, въпреки че аз действително я убих.

— Да ви уморят от глад? О, господин призрак, искам да кажа, сър Саймън, гладен ли сте? В чантата си имам един сандвич. Искате ли го?

— Не, благодаря, сега вече нищо не ям; но все пак — твърде мило от ваша страна; вие изобщо сте далеч по-добра от останалите членове на вашето ужасно, нагло, просташко и непочтено семейство.

— Стига! — възкликна Вирджиния и тропна с крак. — Вие сте нагъл и ужасен, и простак, а като става дума за непочтеност, прекрасно знаете, че изпокрадохте боите от кутията ми, докато се мъчехте да поддържате онова жалко кърваво петно в библиотеката. Първо взехте всичките ми червени, включително алената, и вече не можех да рисувам залези, после взехте изумруденозелената и хромовожълтата и най-сетне не ми остана нищо, освен синя „индиго“ и китайска бяла, та ми беше по силите да правя само лунни пейзажи, а те винаги действат потискащо, като ги гледаш, и съвсем не са лесни за рисуване. Никога не ви издадох, макар че бях много огорчена, и изобщо това беше просто смешно: та кой е чувал някога за зелена кръв?

— Но кажете ми — промълви призракът доста умърлушено, — какво можех да сторя? В днешни дни да се намери истинска кръв е трудна работа, а тъй като брат ви сложи началото с онзи „ненадминат чистител“, не виждах причина защо пък аз да не взема вашите бои. Що се отнася до цвета, той открай време е въпрос на вкус: семейство Кантървил например има синя кръв, и то най-синята в цяла Англия; но зная, че вие, американците, никак не държите на подобни неща.

— Какво ли знаете вие изобщо! Най-добре ще е да емигрирате и да разширите кръгозора си. Баща ми с най-голямо удоволствие ще ви издейства безплатно пътуване и макар че сте спиритическо явление, а всички спиртни изделия се облагат с високо мито, няма да имате затруднения с митницата, защото всички служители там са демократи. Озовете ли се веднъж в Ню Йорк, положително ще пожънете голям успех. Познавам сума хора, които биха дали сто хиляди долара, за да си имат дядо, и много повече, за да имат семеен призрак.

— Не вярвам Америка да ми допадне.

— Сигурно защото си нямаме развалини и чудатости — подхвърли Вирджиния язвително.

— Развалини! Чудатости! — възкликна призракът. — Затова пък си имате морски флот и обноси.

— Приятна вечер! Отивам при татко и ще го помоля да издейства на близнаците една седмица допълнителна ваканция.

— Моля ви, не си тръгвайте, мис Вирджиния! — извика той, — толкова съм самотен и нещастен и просто не знам какво да сторя. Искам да заспя, а не мога.

— Що за глупост! Трябва просто да си легнете и да духнете свещта. Понякога е много трудно да останеш буден, особено в църква, но със заспиването няма никакви мъчнотии. Дори бебетата знаят как се прави, а те не са особено умни.

— Не съм спал вече триста години — въздъхна той тъжно и хубавите очи на Вирджиния се разшириха от смайване, — цели триста години не съм спал и съм тъй уморен.

Вирджиния стана съвсем сериозна и устничките ѝ затрептяха като листенца на роза. Тя пристъпи към него, коленичи до стола и се взря в старото повехнало лице.

— Бедничкият призрак — промълви тя, — нямаш ли си място, където да спиш?

— Далече, отвъд боровите гори — отвърна той с тих, замечтан глас, — има малка градина. Там тревата расте висока и гъста; там цъфтят белите звезди на татула; там славеят пее по цели нощи. Цели нощи пее той, хладната бистра луна гледа отгоре, а тисовото дърво простира исполинските си ръце над спящите.

— Говориш за Градината на Смъртта — прошепна тя.

— Да, Смъртта! Колко ли е красива Смъртта! Да лежиш в меката кафява пръст, над главата ти да се полюшват тревите и да се вслушваш в тишината. Да няма нито вчера, нито утре. Да забравиш времето, да простиш на живота, да почиваш в мир. Ти можеш да ми помогнеш. Ти можеш да ми отвориш дверите на Дома на Смъртта, защото Обичта е винаги с теб, а Обичта е по-силна от Смъртта.

Вирджиния сякаш зъзнеше, студена тръпка премина по тялото ѝ, а в стаята за няколко мига се възцари тишина. Имаше чувството, че сънува страшен сън.

После призракът отново заговори и гласът му прозвуча като въздишка на вятъра:

— Чела ли си старото предсказание на прозореца в библиотеката?

— О, често! — възкликна девойката и вдигна глава. — Зная го наизуст. Изписано е със старинни, черни букви и трудно се чете. Има само шест стиха:

*Изтръгне ли девойката добра
молтва от устата на греха,
бадемът ялов ако плод даде
и сълзи ако рони малкото дете,
тогаз домът ще се е умирал —
в покой тогава ще е Кантървил.*

— Но не разбирам какво означава.

— Означава — изрече той тъжно, — че ти трябва да плачеш вместо мен за греховете ми, защото аз нямам сълзи, и да се молиш заедно с мен за греховете ми, защото нямам вяра, и тогава — ако винаги си била добра и кротка — Ангелът на Смъртта ще се смили над мен. Ти ще видиш страшни образи в мрака, а зли гласове ще шептят в ушите ти, но те няма да ти сторят зло, защото пред чистотата на едно дете са безпомощни силите на Ада.

Вирджиния не отговори и призракът закърши ръце в пълно отчаяние, докато се взираше в склонената ѝ златиста главица. Изведнъж тя се изправи, много бледа и със странен блясък в очите.

— Не ме е страх — каза тя твърдо — и ще помоля Ангела да се смили над теб.

Той скочи от стола с тих радостен вик, хвана ръката ѝ, наведе се със старовремска изисканост и я целуна. Пръстите му бяха студени като лед, а устните му пареха като огън, но Вирджиния не трепна, когато той я поведе през помръкналата стая. По избелелите зелени гоблени имаше извезани малки ловци. Те надуха тръбите си, украсени с пискюли, и размахаха мъничките си ръце, призовавайки я да се върне.

— Върни се, малка Вирджиния — завикаха те, — върни се!

Ала призрактъ стисна по-здраво ръката ѝ, а тя замижа, за да не ги вижда. Отвратителни животни с гущерови опашки и изцъклени очи ѝ намигаха откъм ваяната рамка на камината и нашепваха:

— Пази се, малка Вирджиния! Пази се! Може би никога вече няма да те видим.

Но призрактъ се понесе още по-бързо и Вирджиния не ги послуша. Когато стигнаха в дъното на салона, той спря и промърмори някакви слова, които тя не можа да разбере. Тогава отвори широко очи и видя как стената бавно се стопи като мъгла, а пред нея зина черна бездна. Леден вятър задуха около тях и тя усети, че нещо задърпа роклята ѝ.

— Бързо, бързо — викна призрактъ, — иначе ще бъде късно!

В следващия миг ламперията се затвори зад тях и салонът с гоблените опустя.

6.

Около десет минути по-късно гонгът извести следобедния чай, но Вирджиния не слезе и мисис Отис изпрати един лакей да ѝ съобщи. Подир малко той се върна и каза, че никъде не успял да намери мис Вирджиния. Тъй като тя имаше навика всеки подиробед да ходи в градината, за да набере цветя за вечерната трапеза, мисис Отис отначало не се разтревожи, но когато удари шест часът и Вирджиния все още не се появяваше, истински се притесни и проводи момчетата да я подирят, а тя и мистър Отис претърсиха всяка стая в зданието. В шест и половина момчетата си дойдоха и заявиха, че никъде не могли да открият и следа от сестра си. Всички изпаднаха в дълбока тревога и се чудеха какво да сторят, но тогава мистър Отис внезапно си спомни, че преди няколко дни бе разрешил на група цигани да стануват в парка. Ето защо веднага потегли към Блэкфел Холоу, където знаеше, че са се настанили, придружен от големия си син и двама прислужници. Малкият Чешърски херцог, обезумял от безпокойство, настойчиво му се молеше да го вземе със себе си, но мистър Отис отказа, защото се опасяваше, че работата би могла да стигне до бой.

Когато се озова на въпросното място, той установи, че циганите ги няма и очевидно са потеглили съвсем набързо, тъй като огънят още гореше, а в тревата лежаха няколко чинии. Натовари Уошингтън и двамата слуги да претърсят околността, а сам той хукна към дома си и разпрати телеграми до всички полицейски инспектори в графството, с които им възлагаше да търсят едно малко момиче, отвлечено от скитници или цигани. После нареди да му доведат коня и след като настоя съпругата му и трите момчета да вечерят, пое с един прислужник по пътя за Аскот. Още не беше изминал и две мили, когато чу, че някой препуска подире му, обърна се и видя малкия херцог, който го настигаше на своето пони, със силно зачервено лице и без шапка.

— Много съжалявам, мистър Отис — задъхано каза момчето, — но не мога да вечерям, докато Вирджиния не се намери. Моля, не ми се

сърдете. Ако бяхте ни разрешили да се сгодим миналата година, цялата тази беда не би ни сполетяла. Няма да ме върнете, нали? Невъзможно ми е да си тръгна! Не искам да си тръгна!

Министърът не успя да се въздържи и се усмихна на хубавия млад нехранимайко, пък и беше твърде трогнат от неговата привързаност към Вирджиния, та навеждайки се от коня, го потупа благосклонно по рамото и рече:

— Добре, Сесил, щом не искаш да се върнеш, не остава друго, освен да дойдеш с мен, но в Аскот трябва да ти купя шапка.

— Уф, каква шапка! Искам Вирджиния! — извика малкият херцог с усмивка и двамата продължиха в галоп към железопътната гара.

Там мистър Отис запитва началника дали на перона е виждано лице, отговарящо на описанието на Вирджиния, но не научи нищо ново за нея. Началникът обаче телеграфира в едната и в другата посока на линията и го увери, че ще установят строг надзор. След като купи на малкия херцог шапка от един търговец на платнени изделия, който тъкмо спускаше кепенците, мистър Отис пое към Бексли — село, отстоящо на около четири мили, за което му казаха, че било известно свърталище на цигани, понеже край него имало обширна мера. Там разбудиха местния полицай, но не получиха от него никакви сведения, и след като обиколиха целия участък надлъж и шир, насочиха конете към дома и пристигнаха в имението около единайсет часа, смъртно уморени и почти отчаяни. Уошингтън и близнаците ги чакаха в къщичката на пазача до портала, с фенери, защото главната алея тънеше в мрак. От Вирджиния нямало и помен. Циганите били настигнати из ливадите край Броксли, но тя не била с тях, а те обяснили внезапното си тръгване с това, че объркали датата на Чортънския панаир, и потеглили презглава от страх да не закъснеят. Дори доста се обезпокоили, като чули за изчезването на Вирджиния, понеже се чувствали твърде признателни към мистър Отис, загдето им разрешил да стануват в парка, та четирима от тях останали, за да помогнат при издирването. Претърсили с куки шарановото езеро, обходили всяко кътче на имението, но без никакъв резултат.

Изглеждаше очевидно, че тази нощ поне няма да видят Вирджиния, та мистър Отис и момчетата поеха към дома в потиснато настроение, последвани от слугата и двата коня и понито. В залата ги

посрещнаха изплашени лакеи, на канапето в библиотеката лежеше клетата мисис Отис, не на себе си от ужас и тревога, а старата икономка разтриваше челото ѝ с одеколон. Мистър Отис незабавно заяви, че тя трябва да хапне нещо, и разпореди да донесат вечеря за всички. Трапезата беше много печална, защото почти никой не продумваше, и дори близнаците изглеждаха потресени и сломени, тъй като много обичаха сестра си.

Въпреки горещите молби на младия херцог, щом привършиха, мистър Отис нареди на всички да си легнат, като добави, че засега не може да се направи нищо повече и че идната сутрин ще телеграфира на Скотланд Ярд да изпратят незабавно няколко детективи. Тъкмо напускаха трапезарията, когато камбаната на часовниковата кула взе да бие полунощ и с отзвучаването на последния удар те чува някакъв трясък и внезапен остър вик; страшен гръм разтърси къщата, наоколо се разнесе неземна музика, навръх стълбата със силен шум се отмести една дъска от ламперията и на площадката — бяла-пребеляла, с малко ковчеже в ръка, пристъпи Вирджиния.

В миг всички изтичаха при нея. Мисис Отис горещо я запрегръща, херцогът я обсипа с бурни целувки, а близнаците изпълниха около групата дивашки боен танц.

— Боже мой, дете! Къде беше досега? — каза мистър Отис доста ядосано, тъй като мислеше, че си е позволила някоя глупава дяволия. — Със Сесил обиколихме на кон цялата местност, за да те търсим, а майка ти се изплаши до смърт. Да не си посмяла друг път да правиш такива шеги.

— Само на призрака! Само на призрака! — ревнаха близнаците и се запремятаха.

— Мила моя рожбо, благодаря на Бога, че се намери! Никога вече не се отдалечавай от мен — шепнеше мисис Отис, целуваше треперещото дете и приглаждаше разбърканите му златисти коси.

— Татко — изрече Вирджиния сдържано, — бях с призрака. Той е мъртъв и искам всички да дойдете да го видите. Вършил е много злини, но искрено се разкая за всичко и преди да умре, ми даде тази кутия с красиви накити.

Нейните близки я зяпнаха, онемели от почуда, но тя остана сериозна и спокойна; сетне се обърна и ги поведе през пролуката в ламперията по тесен таен коридор, а Уошингтън ги последва със

запалена свещ, която грабна от масата. Най-подир стигнаха пред тежка дъбова врата, обкована с ръждясали гвоздеи. Когато Вирджиния я докосна, тя се отвори на тежките си панти и те се озоваха в тясна, ниска стая със сводест таван и един-единствен малък прозорец с решетка. В стената имаше зазидана огромна желязна халка, а за нея бе прикован с верига източен скелет, проснат с целия си ръст на каменния под, сякаш се мъчеше да докосне с дългите си безплътни пръсти старинния дървен поднос и делвата, поставени така, че за мъничко не смогваше да ги достигне. В делвата някога навярно бе имало вода, защото отвътре тя беше покрита със зелена плесен. На подноса нямаше нищо, освен купчинка прах. Вирджиния коленичи до скелета, склучи ръчици и започна тихо да се моли, а останалите съзерцаваха изумени ужасната трагедия, чиято тайна сега се разкриваше пред тях.

— Я погледнете! — внезапно се провикна един от близнаците, който надничаше през прозореца, за да разбере в кое крило на сградата се намира стаичката. — Погледнете, старото бадемово дърво е цъфнало, на лунната светлина съвсем ясно виждам листенцата!

— Бог му е простил — промълви Вирджиния тържествено и се изправи, а лицето ѝ се озари от прекрасно сияние.

— Какъв ангел си ти! — възкликна младият херцог, прегърна я и я целуна.

7.

Четири дни след тези необикновени събития, към единайсет часа вечерта, от имението Кантървил потегли погребално шествие. Катафалката теглеха осем черни коня, всеки с голям сноп от веещи се щраусови пера на главата, а върху оловния ковчег бе разстлан разкошен пурпурен покров, върху който със златна сърма бе извезан семейният герб на Кантървилови. Покрай катафалката и каляските вървяха слуги със запалени факли, та цялото шествие имаше извънредно внушителен вид. Главният опечален, лорд Кантървил, пристигнал специално от Уелс, за да присъства на погребението, седеше в първата каляска заедно с малката Вирджиния. След тях се возеха министърът на Съединените щати и съпругата му, после Уошингтън и трите момчета, а в последната каляска седеше мисис Ъмни. Всички бяха единомдушни, че — тъй като призракът я е плашил цели петдесет и няколко години от живота ѝ — тя има право да го изпрати. В ъгъла на гробището, точно под старото тисово дърво, беше изкопан дълбок гроб и преподобният Огъстъс Дампиър отслужи заупокоя по най-тържествен начин. След обреда, по стар обичай, спазван от рода Кантървил, слугите угасиха факлите и докато спускаха ковчега в земята, Вирджиния пристъпи напред и положи върху него голям кръст, изплетен от бели и розови бадемкови цветове. Тъкмо тогава луната се подаде иззад един облак и заля малкото гробище с безмълвната си сребриста светлина, а в далечен храсталак пропя славей. Вирджиния си спомни как призракът описваше Градината на Смъртта, очите ѝ се замъглиха от сълзи и тя почти не продума през целия обратен път към дома.

На другата сутрин, преди лорд Кантървил да замине за Лондон, мистър Отис проведе с него разговор по повод на скъпоценностите, които призракът бе дал на Вирджиния. Те се оказаха просто великолепни — особено една огърлица с рубини в старинен венециански обков, която наистина представляваше прекрасен образец за златарството от шестнайсети век, — и притежаваха такава висока

стойност, че мистър Отис много се колебаеше дали да позволи на дъщеря си да ги приеме.

— Драги лорде — каза той, — известно ми е, че в страната ви непрехвърляемото право на владение се прилага еднакво за накити и за поземлен имот, и ми е напълно ясно, че тези накити са — или би трябвало да бъдат наследство на вашето семейство. Ето защо ви моля да ги отнесете със себе си в Лондон и просто да ги смятате за част от имуществото си, която ви е била възстановена при известни необичайни обстоятелства. Колкото до дъщеря ми, тя е още дете и за моя радост засега слабо се интересува от подобни атрибути на безсмислен лукс. Освен това бях уведомен от мисис Отис — която, мога да твърдя, е нелош познавач на изкуствата, защото като девойка е имала преимуществото да прекара няколко зимни сезона в Бостън, — че тия украшения имат голяма парична стойност и ако се обявят за продан, биха достигнали висока цена. При това положение, лорд Кантървил, вярвам, че ще разберете до каква степен ми е невъзможно да допусна те да останат притежание на член от моето семейство; и най-искрено ви казвам, колкото и да изглеждат подходящи или необходими за достойнството на британската аристокрация подобни суетни дрънкулки и залъгалки, те биха били съвсем не на място сред хора, възпитани в строгите и според мен безсмъртни принципи на републиканска скромност. Нека все пак добавя, че Вирджиния много държи да ѝ позволите да запази кутийката като спомен от вашия злочест, но блуден праотец. Тъй като кутийката е много стара и поради това — доста повредена, вярвам, че ще намерите за уместно да удовлетворите молбата ѝ. Що се отнася до мен, признавам, доста съм изненадан, че мое дете проявява влечение към средновековието в каквато и да било форма, и си го обяснявам само с едно: Вирджиния се роди във ваше лондонско предградие наскоро след като мисис Отис се завърна от пътешествие до Атина.

Лорд Кантървил изслуша съсредоточено словото на достопочтения министър, като сегиз-тогиз подръпваше сивия си мустак, за да прикрие някоя неволна усмивка, а когато мистър Отис замлъкна, той сърдечно стисна ръката му и рече:

— Драги господине, вашата очарователна дъщеря направи изключително голяма услуга на злочестния ми прародител сър Саймън; аз и моето семейство сме ѝ много задължени за нейната

удивителна храброст и решителност. Скъпоценностите безспорно са нейни и, Бога ми, ако бих проявил безсърдечието да ѝ ги отнема, до две седмици зловният старец би се вдигнал от гроба, за да превърне живота ми в ад. Колкото до това дали те са наследство, ще ви кажа, че нищо не е наследство, щом не е споменато в завещание или друг законен документ, а досега съществуването на тези скъпоценности беше напълно неизвестно. Уверявам ви, че нямам повече права върху тях от вашия камериер, а когато мис Вирджиния порасне, без съмнение ще бъде твърде доволна да притежава и носи красиви накити. Освен това вие забравяте, мистър Отис, че включихте призрака в оценката на покъщината и следователно всичко, което е принадлежало на призрака, е преминало във ваше владение, защото — каквато и дейност да е развивал сър Саймън нощем по коридора — от гледна точка на закона той е бил покойник и вие придобивате неговото имущество чрез покупка.

Мистър Отис доста се опечали от отказа на лорд Кантървил и го помоли да преосмисли решението си, но добродушният благородник остана твърд и накрая склони министъра да позволи на дъщеря си да задържи подаръка от призрака; и когато през пролетта на 1890 година младата Чешърска херцогиня по случай сватбата си бе представена на кралицата при сутрешния дворецов прием, нейните накити предизвикаха всеобщо възхищение. Защото Вирджиния наистина получи благородническа коронка — наградата за всички добри американски момиченца, и се омъжи за своя обожател от детските години веднага, щом той навърши пълнолетие. Двата бяха така очарователни и тъй силно се обичаха, че всички посрещнаха брака им възторжено, с изключение на маркиза Дъмбълтън, която дълго се бе мъчила да сватоса херцога за една от седемте си неомъжени дъщери, давайки за целта не по-малко от три разсипнически вечери, и — колкото и странно да звучи — на самия мистър Отис. Той много обичаше младия херцог като човек, но на теория възразяваше против титлите, а освен това, както сам се изразяваше: „изпитвам известни опасения да не би сред досадните влияния на една охолна аристокрация да бъдат забравени верните принципи на републиканската скромност.“ Ала възраженията му бяха направени на пух и прах и смятам, че докато пристъпваше по пътеката към олтара на църквата „Сейнт Джордж“ на Хановерския площад, хванал подръка

дъщеря си, нашир и дълж из цяла Англия не би се намерил по-горд мъж от него.

След медения месец херцогът и херцогинята отпътуваха за имението Кантървил и щом пристигнаха, още идния ден подир обяд, се разходиха до самотното гробище край боровата гора. Надписът върху надгробната плоча на сър Саймън отпървом бе създал на всички големи главоболия, но най-сетне решиха на нея да се издълбаят само инициалите на стария господин и стиховете от прозореца в библиотеката. Херцогинята бе донесла няколко прелестни рози, които пръсна върху сетната му обител, и след като постояха там известно време, те бавно поеха към рухналия олтар на едновременшната църква. Там херцогинята приседна върху една паднала колона, докато съпругът ѝ, легнал в тревата, пушеше цигара и гледаше красивите ѝ очи. Неочаквано той захвърли цигарата, хвана я за ръката и ѝ рече:

— Вирджиния, една жена не бива да има тайни от съпруга си.

— Но, мили Сесил! Аз нямам тайни от теб.

— Как да нямаш — отвърна той с усмивка, — никога не си ми казвала какво ти се случило, докато стоя затворена с призрака.

— Не съм го казвала никому, Сесил — продума Вирджиния замислено.

— Това зная, но на мен би могла да кажеш.

— Моля те, не ме питай, Сесил, не мога да ти кажа. Бедният сър Саймън! На него дължа толкова много. Не се смей, Сесил, наистина е така. Той ми даде да проумея какво е Животът, какво означава Смъртта и защо Обичта е по-силна от двете.

Херцогът се изправи и влюбено целуна своята съпруга.

— Задръж си тайната, но ми остави сърцето си — прошепна той.

— То винаги е било твое, Сесил.

— А някой ден ще я разкриеш на нашите деца, нали?

Вирджиния поруменя.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.